

ХОДАКОВСЬКА Н. Г.

Київський національний лінгвістичний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНШОМОВНИХ АФІКСІВ В СИСТЕМІ СЛОВОТВОРУ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

У статті досліджуються особливості афіксального словотворення в дериваційній системі німецької мови. Увагу зосереджено на афіксах іншомовного походження, які продовжують бути активними і продуктивними словотворчими формантами та привносять в похідні іменники сучасної німецької мови функціонально стилістичну маркованість.

Ключові слова: словотворчі форманти, іноземні афікси, похідні іменники, стилістична маркованість.

В статье исследуются особенности аффиксального словообразования в деривационной системе немецкого языка. Внимание уделяется аффиксам иностранного происхождения, которые продолжают быть активными и продуктивными словообразовательными формантами и вносят в производные существительные немецкого языка функционально стилистическую маркированность.

Ключевые слова: словообразовательные форманты, иностранные аффиксы, производные существительные, стилистическая маркированность.

The paper focuses on the analysis of the peculiarities of affixal word-formation in German derivation system. Much attention is concentrated on the research of affixes of foreign origin, which are still active and productive derivational formants, adding the functional stylistic marking to the derived nouns of the modern German language.

Key words: derivational formants, foreign affixes, derived nouns, stylistic marking.

Проблема афіксів іншомовного походження сучасної німецької мови, а особливо питання про вивчення їх стилістичних можливостей, є найменш розробленою ділянкою лінгвостилістики. В сучасній німецькій мові існує і розвивається система афіксів різного ступеня виразності та емоційності. Утворені за їх допомогою похідні іменники вживаються в усіх мовних стилях і виконують різноманітні функції. Особливого значення ці словотворчі засоби набувають в розмовному мовленні, а також у художній літературі, і тому питання функціонування похідних іменників з іншомовними афіксами залишається **актуальним**.

Метою статті є виявлення можливостей використання та функціонування іншомовних словотворчих формантів у словотворі німецьких похідних іменників.

Предметом дослідження даної статті є інтерпретація стилістично нейтральних та стилістично маркованих похідних іменників, утворених за допомогою іншомовних афіксів.

Об'єктом даної статті є похідні іменники сучасної німецької мови, утворені за допомогою афіксів іншомовного походження.

Матеріалом дослідження служить суцільна вибірка із творів німецьких авторів ХХ століття.

Тема статті присвячена висвітленню питання про функціонування іншомовних афіксів в системі словотвору сучасної німецької мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному мовознавстві велика кількість дослідників докладає значних зусиль для виявлення можливостей використання іншомовних словотворчих формантів в словотворенні німецьких похідних іменників. Дослідженнями саме словотвору займалися відомі вчені, такі як М.Д.Степанова, Р.Г.Гатауллін, В.І.Говердовський, О.О.Земська, Н.Г.Іщенко, Н.Ф.Клименко, О.С.Кубрякова, М.С.Улуханов, В.Фляйшер та інші. Останнім часом багато уваги науковців-філологів приділяється такій проблемі як когнітивний аспект словотвору (Ю.Д.Апресян, О.С.Кубрякова, С.А.Жаботинська, М.М.Полюжин та інші).

Постановка загальної проблеми та її зв'язок з науковими завданнями. Можливість утворювати нові іменники з наперед заданим семантичним змістом спеціалізувала словотворчі засоби і в стилістичному плані. Частина їх набрала супровідних стилістичних значень (іншомовні афікси пестливості, згрубілості, зневажливості, іронічності) і вивчається у стилістичному словотворі. Процеси творення слів зумовлюються, як правило, двома головними чинниками: потребою утворити нову номінацію (семантичний фактор) та потребою знайти нове, емоційно-оцінне вираження суб'єктивного ставлення до названого (стилістичний фактор).

В лінгвістичній літературі іншомовні афікси традиційно описуються не тільки як самостійно функціонуючі словотворчі форманти, а як афіксальні елементи, які знаходяться у складі великих груп запозичених слів [1:62].

Іншомовні афікси легко виділяються в пізнанні носіїв мови від складу слова через співвідношення слів одне з одним з одного боку, і з однокореневими запозиченнями, які не мають даного афікса. Наприклад, суфікс *-itðt/itðt* чітко виділяється в результаті наступних зіставлень запозичених слів: *Sensibil-itðt* → *sensibel*; *Praktikabil-itðt* → *praktikabel*; *Genial-itðt* → *genial*; *Senil-itðt* → *senil*; *Burschikos-itðt* → *burschikos*; *Religios-itðt* → *religiys*; *Effektiv-itðt* → *effektiv*.

Оскільки опис іншомовних афіксів проводиться на базі запозичень, то для словотвору німецької мови воно немає суттєвого значення, так як процес утворення цих слів відбувся за межами німецької мови. Визначення кола іншомовних афіксів у складі запозичень цих словотворчих формантів становить велику цінність для морфології.

Окремі іншомовні афікси можуть поєднуватися з основами німецьких слів, тобто іншомовні афікси в окремих випадках можуть набувати самостійності і виступати в ролі повноцінних словотворчих формантів в сфері німецького словотвору. В.Фляйшер, М.Д.Степанова вважають таке поєднання випадковим фактом, обмежуючись переліком нечисленних прикладів: *der Flütist, die Schubertiade, die Kartonage, die Toleranz, die Kameraderie, der Hypnotiseur, der Parlamentarier, das Meeting, der Sunnit, die Rarität, das Arrangement, der Isolator, die Dressur*. Можливо, іншомовні афікси потрібно розглядати з точки зору їх самостійного функціонування у словотворі німецької мови [2: 13; 3: 56].

Ми вважаємо, що іншомовні афікси (в цій статті суфікси і префікси іменників) мають більше можливостей поєднання з основами, як нейтральними, так і стилістично маркованими.

Стилістичну маркованість похідних іменників ми розуміємо як узагальнене поняття, яке складається з декількох видів забарвлень, таких як: емоційність, експресивність, оцінність, додаткових до вираження основного предметного та граматичного значень, що обмежують використання похідних одиниць певними сферами й умовами комунікації. До компонентів стилістичної маркованості похідного іменника належать: **нормативно-стилістичне забарвлення, експресивне забарвлення та емоційне забарвлення**. Емоційне забарвлення, в свою чергу, поділяється на: **емоційно-оцінне та оцінне забарвлення**.

Кількість стилістично нейтральних похідних іменників з іншомовними суфіксами не багато. Коло суфіксів, які беруть участь в утворенні таких слів, надзвичайно обмежено, це суфікси: **-ist** (*der Jurist, der Reformist, der Gitarrist, der Paukist, der Harfenist, der Propagandist*), **-age** (*die Sabotage, die Drainage, die Stellage, die Takelage*), **-and (-end)** (*der Examinand, der Doktorand, der Substrahend*), **-ant (-ent)** (*der Immigrant, der Demonstrant, der Konsument, der Denunziant, der Rezipient, der Kombattant, der Patient, der Trabant, der Kontingent, der Kommandant*), **-anz (-enz)** (*die Dominanz, die Toleranz, die Konsequenz*), **-ade** (*die*

Hanswurstiade, die Bocacciade, die Universiade, die Schubertiade, die Promenade) [4]. Отже, поєднання основи німецького слова з іншомовним суфіксом характерно для словотворення як стилістично нейтральних, так і стилістично маркованих похідних іменників.

У словотворенні розмовної лексики використовується більша кількість іншомовних суфіксів, які утворюють стилістично марковані похідні слова. Розмовні іменники утворюються за допомогою іншомовних словотворчих формантів: **-ier** (*der Hotelier, der Kanonier, der Parlamentarier, das Spalier, das Brevier*), **-erie** (*die Scharlatanerie, die Maschinerie, die Gendarmerie, die Parfümerie*), **-aster** (*der Kritiker, der Grobaster*), **-itis/eritis** (*die Radiaritis, die Winkeritis*), **-euse/üse** (*die Masseuse, die Tippeuse, die Tippüse*), **-töt/itöt** (*die Schwulitöt, die Benehmütöt, die Knullitöt, die Grobitöt, die Wuppdizitöt*).

Поєднуючись з основами німецьких слів, іншомовний суфікс викликає завдяки своїй незвичайності і нестандартності таких утворень певний стилістичний ефект. Таке явище німецький лінгвіст В.Фляйшер називає "полярністю" (*die Polarität zwischen heimischem Grundmorphem und fremdem Suffix*) [2:276].

Емоційно-оцінне забарвлення виявляється у похідних іменників з німецькими основами і іншомовними суфіксами: **-ist**, **-euse/üse**, **-ikus**, **-itis/eritis**, **-töt/itöt**.

Суфікс **-ist** при утворенні стилістично нейтральної лексики надзвичайно рідко поєднується з німецькими основами. В розмовній лексиці утворення з цим суфіксом носять зневажливий, іронічний відтінок. В більшості випадків похідні іменники з цим суфіксом оказіональні. Так, *der Nikotinist* "наркоман, курильщик"; *der Ostsektorist* "житель східного сектора"; іменник *der Passivist* "пацифіст" виник як антонім до слова *der Aktivist*; *der Blödist* "дурень, ідіот", *der Fadist* "зануда, нудна людина" територіально обмежені, розмовні слова. Оказіонально утворений похідний іменник *der Galerist* "злочинець" від іменника *die Galere* "каторга".

"*Er war also, wie Charlotte Jordan mit Befriedigung feststellte, ein gewöhnlicher Bigamist*" (8: 108) – (Раніше він був, як задоволено встановила Шарлотта, звичайним двожонцем). Похідний іменник *der Bigamist* утворився від стилістично нейтральної субстантивної твірної основи *die Bigamie* "бігамія, двоєжонство", хоча само по собі він стилістично не маркований, однак містить (в собі) експресивний

відтінок несхвалення, зневаги.

Суфікс *-euse/üse* як “інтернаціональний суфікс діяча жіночого роду”, здатний створювати стилістично нейтральні слова, які називають професію – *die Masseuse* “масажистка”, *die Soffleuse* “жінка-суфлер”, причому вони існують як паралельні утворення до назв виконавця дій чоловічого роду на *-eur*: *der Masseur, der Souffleur*. Так, *die Tippeuse, die Tippuse* (жартівливе) “друкарка” походить від нейтрального дієслова *tippen* “друкувати на машинці”. Суфікс *-üse/euse* надає похідному іменнику стилістичної маркованості – *die Annonceuse* “служниця ресторану” від стилістично нейтрального іменника *die Annonce* “оголошення”; *die Balletteuse* “балерина” від іменника *das Ballett* “балет”; *die Goiffeuse* “перукарка” від запозиченого слова *der Coiffeur* “перукар”. Часто суфікс *-euse/üse* виступає засобом мовної економії або створює стилістично марковані слова шляхом заміни суфікса в стилістично нейтральному слові. Так, розмовне похідний іменник *die Stationüse* відповідає стилістично нейтральному складному слову *die Stationsschwester* “сестра відділення в лікарні”. Оказіональне утворення *die Brigadeuse* “бригадирка, жінка-бригадир” може бути співвіднесено як зі словом *der Brigadier*, так і зі словом *die Brigadierin*. Розглянемо окремі з таких похідних іменників у контексті.

“*Die anderen Friseusen und die beiden Lehrlindchen ordneten sich unter. Scherzhaft nannten sie Gertrud die Brigadeuse” (9: 200) – (Інші перукарки та обидві учениці зібралися внизу. Гертруду вони називали жартівливо “бригадирка”). Похідні іменники *die Friseusen, die Brigadeuse* є стилістично маркованими, ця маркованість залежить від афіксів *-euse/üse*, які оформлюють похідні іменники з емоційно-оцінним забарвленням.*

У поєднанні з німецькими основами суфікс *-ikus* може створювати певний стилістичний ефект. Полярність, контраст між німецькою основою та суфіксом *-ikus* є джерелом різноманітних експресивних відтінків. Так, *der Luftikus* “вітрогон, вітреник” від нейтрального іменника *die Luft* “вітер”; *der Pfiffikus* “хитрун, шахрай” від нейтральної субстантивної основи *der Pfiff* “виверт, викрутас”; *der Dogmatikus* “догматик” від іменника *die Dogmatik* “догматика”, *das Dogma* “догма”; *der Schwachmatikus* “слабовольна людина”, нейтральною ад’єктивною основою якого є *schwach* “слабкий”.

Похідні іменники, в складі яких є словотворчий формант *-itis/eritis*,

є назвами хвороб і належать до медичної термінології. Так, *die Bronchitis* “бронхіт”, *die Meningitis* “менінгіт”, *die Laryngitis* “ларингіт”. Поєднуючись з основами німецьких слів, цей суфікс утворює розмовні слова, які характеризуються загальним значенням “надмірна хвороблива пристрась до чого-небудь”. Так, *die Radioritis* “радіоманія” від *das Radio* “радіо”; *die Schilderitis* “захоплення дорожньої адміністрації дорожніми знаками” від іменника *der Schild* “дорожній знак”; *die Rasitis* “надмірна поспішність” від стилістично маркованої твірної основи *rasen* “нести, мчатися”; *die Winkeritis* “надмірне використання дорожніх знаків” від нейтрального дієслова *winken* “кивати”; *die Rederitis* “слововиверження” від нейтральної твірної основи *reden* “говорити” [2: 248].

З суфіксом *-tđt/itđt* утворюються абстрактні іменники жіночого роду – *die Schwłitđt* “скрутне положення” від прикметника *schwł* “тяжкий, похмурий”; *die Benemitđt* “поведінка, манери” від нейтрального дієслова *sich benehmen* “поводити себе”; *die Dьhnitđt* “сп’яніння” від *dьhn* “п’яний”; *die Knullitđt* “соп’яніння” від прикметника *knll* “п’яний”; *die Wuppđizitđt* “швидкість, прудкість, хуткість” від *Wuppđich, mit einem Wuppđich* “за один прийом”.

Іменник *die Stieritđt* “нерухомість, непорушність”, okazіонально утворено від прикметника *stier* “нерухомий, осілий”, або *die Agilitđt* “рухливість, жвавість” від прикметника *agil* “рухливий, моторний”; *die Frivolitđt* “легковажність” від прикметника *frivol* “фривольний, не зовсім пристойний”; *die Hostilitđt* “ворожість” від прикметника *hostil* “ворожий” [3: 405-406].

Отже, поєднання основи німецького походження з іншомовним суфіксом сприяє посиленню експресивності похідного слова, перелічені вище стилістично марковані похідні іменники характерні тільки для розмовного мовлення.

Експресивного забарвлення похідні іменники набувають завдяки порушенню валентності афікса. Валентність афіксів – це їх здатність поєднуватися з різними твірними основами (внутрішня) або з приєднання до них інших суфіксів (зовнішня); вона може розглядатися як з боку змісту (семантична валентність), так і з боку форми (структурна валентність). Для кожної словотворчої морфеми існують певні закономірності обмеження семантичного, стилістичного, лексичного та формального характеру, тобто кожна дериваційна

морфема має свою валентність. Так, нейтральний суфікс *-er* поєднується не з усіма дієслівними основами і можливі такі його утворення як *der Haber*, *der Raffer* “рвач, горлохват”, *der Umschwärmer* “залицяльник”; *der Quizer* “людина, яка веде вікторину, чи бере в ній участь” від іменника *der Quiz* “вікторина”; *der Knaster* “суддя; студент вищого навчального закладу, який багато часу проводить в будинку у в’язниці” від жаргонної лексичної одиниці *der Knast* “ув’язнення”; *der Schnulzer* “людина, яка вміє розчулити публіку, читачів” від іменника *die Schnulze* “сентиментальщина, нудно-солодка музика”, які несуть експресивне навантаження.

Таким чином, цілеспрямоване порушення “словотвірного стандарту” [5: 123-126] веде до створення експресивного забарвлення. Деякі афікси, вказуючи на приналежність слова до того чи іншого функціонального стилю, на переважне вживання слова в тому чи іншому різновиді мовлення, є своєрідним індикатором функціональної сфери мови.

Похідні іменники з суфіксом *-(i)aner* – *der Pinsulaner* “художник, маляр”, *der Bursianer* “біржовик” одержують експресивне забарвлення, оскільки звичайною функцією суфікса *-(s)aner* в літературній мові є утворення слів із значенням назви осіб за місцем проживання (країною), за приналежністю до якогось вчення, його напрямку – *der Neapolitaner*, *der Brasilianer*, *der Sizilianer*, *der Hegelianer*, *der Lutheraner*. У похідних іменниках *der Pinsulaner*, *der Bursianer* відбувається своєрідний функціональний зсув [5:14-16], тобто порушуються стилістичні обмеження поєднання, оскільки книжні афікси поєднуються, як правило, з книжними основами, а розмовні афікси – з розмовними, порівняйте слова: *die Dankbarkeit*, *die Erkenntlichkeit* “вдячність, подяка”, *die Lymmelei*, *die Tulpelei* “ледарювання, байдикування”.

Деякі стилістично-марковані похідні іменники є оказіональними, оскільки при їх створенні спостерігається розширення діапазону сполучуваності морфем: *die Reaganomik*, *der Reaganismus* “реакція”. Створення таких похідних одиниць часто супроводжується порушенням морфологічної валентності безпосередніх складників. Таке порушення формальної, а іноді й семантичної валентності спостерігається при поєднанні здрібнених суфіксів з основами, значення яких не допускає здрібненості (*ling* + *-in*, *-er* + *-lein*, *-er* + *-chen*, *-el* + *-chen*) – *die Fremdlingin* “незнайомка”, *das Lehrerlein* “вчитель”, *das Söngerlein*

“співачка”, *der Altert mler* “любитель старовини” [2: 274].

Експресивне забарвлення мають похідні іменники, для яких є характерною незвичайність вибору ознаки найменування, що відображена твірною основою – *der Greifer* “поліцейський” від *greifen* “хапати”, *der Gr yer* “швейцар” від *gr yen* “вітати”, *der Aufschneider* “хвалько; хірург” від *aufschneiden* “розрізати, розтинати; розм. хвалитися, приборувати”, *die Heule* “портативний радіоприймач” від *heulen* “завивати, вити; скиглити, ревіти, голосити”. Як бачимо, при створенні експресивного значення похідних іменників вирішальним є значення твірної основи. Про це свідчить наявність стилістично маркованих синонімів з однією і тією ж твірною основою: *die Schmiere* “бруд” і *die Schmiererei* “мазанина, брудна писанина”. Обидва утворення вживаються в розмовному стилі і носять відтінок зневаги, експресивне вираження якої обумовлено, в першу чергу, твірною основою дієслова *schmieren* “мазати, забруднювати”.

Префіксація розглядається як один із засобів морфологічного (а не синтаксичного) словотворення. Більшість іменникових префіксів на відміну від суфіксів, на нашу думку, не мають класифікуючого значення і зв’язку з оформленням слова. Ці префікси не пов’язуються з певною парадигмою словозміни, приєднуються до основ різних частин та якоюсь мірою мають уточнюючий характер. Префікс як словотворчий формант звичайно більш автономний у фонетичному, морфологічному та семантичному відношеннях порівняно з суфіксом. Передуючи основі, він не зливається в єдиний комплекс з суфіксами та флексіями. Значення твірної іменної основи, до якої приєднується префікс, звичайно зберігається, але не збігається зі значенням префікса.

Особливість значення префіксів сучасної німецької мови полягає в тому, що префікс є значущою одиницею мови та взаємодіє з іншими значущими одиницями в складі одного й того ж слова. Значущими одиницями у слові є твірна основа, флексії. Визначаючи префікс, треба брати до уваги те, що префікс можна розглядати як просту різницю між значенням нової лексеми та значенням того ж слова без префікса. Значення префікса може дублювати значення кореня або твірної основи і може створювати нове додаткове значення, яке відсутнє у кореня, твірній основі або в слові без префікса. В статті розкривається семантика іншомовних префіксів, які беруть участь в утворенні стилістично маркованих похідних іменників. Інвентар іншомовних

префіксів вміщує значну кількість словотворчих морфем, запозичених з латинської і грецької мов. До префіксів іншомовного походження належать: *anti-, dis-, ex-, hyper-, in-, ko-, pro-, re-, sub-, super-, trans-, ultra-*. До нейтральних префіксів іншомовного походження належать: *dis-, ex-, ko-, pro-, re-, sub-*: *die Disproportion, die Disqualifikation, die Exfreundin, der Expilot/der Kopilot, der Exproduzent/der Koproduzent, der Prodekan, die Refinanzierung, der Subkontinent, die Subtropen*.

Префікс *In-* утворює похідні слова із оцінним забарвленням: *die Indirektheit, die Indiskretion, die Ineffizienz, die Inflexibilität*. Іменник *die Indisposition* “поганий настрій, відсутність бажання”, утворився від іменника *die Disposition* “прихильність”; негативне значення похідного слова зумовлено префіксом, який має негативне значення.

Префікс *Anti-* також бере участь у словотворенні іменників з оцінним забарвленням – *die Antistimmung* “опозиція” походить від іменника *die Stimmung* “настрій”. Негативна оцінка похідного іменника залежить від префікса, що вносить в його семантичну структуру сему негативної оцінки, і тим самим заперечує позитивне значення твірної основи. Позитивне значення лексеми *der Antifaschist* “антифашист” виникає в результаті того, що негативне значення префікса *anti-* заперечує негативне значення твірної основи *der Faschist* “фашист”, тобто нейтралізує його, тим самим надаючи похідному іменнику позитивного значення [6: 151].

Префікс *super-* належить до продуктивних, аугментативних префіксів, які слугують для підсилення значення: *das Supertalent, die Superleistung, die Superfrau, die Superbezahlung*. Синонімічними формами при цьому є аугментативні перші компоненти слова: *Riese(n)-, Spitze(n)-, Glanz-*: *das Riesentalent, die Spitzenleistung, die Glanzleistung*.

Префікс *ultra-* схожий за семантикою з префіксом *trans-*, але суттєво відрізняється від нього. Іменники з цим префіксом зустрічаються в термінах природничих наук: *das Mikroskop* → *das Ultramikroskop, die Ultrazentrifuge, der Ultraschall, die Ultrakurzwellen, der Ultragenerator*. Префікс *ultra-* вживається також в назвах осіб, аугментація в даному випадку набуває негативної оцінки: *der Linker* → *der Ultralinker, der Faschist* → *der Ultrafaschist* [7:154-155].

В сучасний період розвитку німецької мови іншомовні афікси можуть поєднуватися з основами німецьких слів і утворювати експресивні та емоційно-оцінні похідні іменники. Поєднання основи

німецького слова і іншомовного афікса є специфічною рисою словотворення стилістично маркованих похідних іменників. Продуктивність деяких іншомовних афіксів зросла в останні десятиліття: *-ie-*, *-erie*, *-ast*, *-eur*, *-tôt/itôt-*, *anti-*, *dis-*, *ex-*, *ko-*, *re-*: *die Demografie*, *die Anatomie*, *die Monarchie*, *die Despotie*, *die Scharlatanerie*, *die Gendarmerie*, *der Phantast*, *der Hypnotiseur*, *der Charmeur*, *die Sensibilitôt*, *die Burschikositôt (Ungezwungenheit)*, *die Religiositôt*, *der AntifuЯball*, *die Disharmonie*, *der Exkanzler*, *die Exehefrau*, *der Kontainer*, *die Reprivatisierung*, *die Rekonstruktion* [7:128-140].

Висновки та подальші перспективи досліджень. Відносно подальшого розвитку того чи іншого конкретного іншомовного афікса важко робити будь-які припущення. Але в цілому про функціонування іншомовних афіксів у словотворі німецької мови можна стверджувати, що в сучасній німецькій мові спостерігається розширення сфери застосування іншомовних афіксів і ріст продуктивності багатьох із них. Ця тенденція буде продовжуватися, оскільки поєднання іншомовного афікса і німецької основи надає яскравій стилістичній маркованості і завжди може вживатись в сфері розмовного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Степанова М.Д. Лексикология современного немецкого языка / Мария Дмитриевна Степанова, Ирина Ивановна Чернышева. – М. : Высшая школа, 1975. – 272 с.
2. *Fleischer W.* Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache / Wolfgang Fleischer. – Leipzig : Bibliographisches Institut, 1974. – 327 S.
3. Степанова М.Д. Словарь словообразовательных элементов немецкого языка / Мария Дмитриевна Степанова. – М. : Русский язык, 1979. – 536 с.
4. *Fleischer W.* Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache / Wolfgang Fleischer, Irmhild Barz. – Тьbingen : Max Niemeyer Verlag, 1992. – 376 S.
5. Журавлёв А.Ф. Производность и экспрессия / Анатолий Фёдорович Журавлёв // Актуальные проблемы русского словообразования. – Ташкент : Укитувчи, 1978. – С. 123-126.
6. Душкин А.В. Сопоставительный анализ стилистически маркированных лиц по профессии в современном немецком и английском языках : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / Александр Валериевич Душкин ; МГПИИЯ им. М.Тореза. – М., 1978. – 25 с.
7. *Lohde M.* Wortbildung des modernen Deutschen / Michael Lohde. Ein Lehr- und Übungsbuch. – Тьbingen : Gыnter Narr Verlag, 2005. – 344 S.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛ

8. *Remarque E.M.* Der schwarze Obelisk / Erich Maria Remarque. – Berlin und Weimar : Aufbau-Verlag, 1996. – 462 S.
9. *Richter H.* Gottfried Kellersfröhe / Heinrich Richter. – Novellen. 3.Aufl. Berlin : Rыtten Loening, 1995. – 243 S.